

Sygn. akt – IX Ka 263/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1. lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu w składzie:

Przewodniczący – S.S.O. Rafał Sadowski

Protokolant – staż. Marzena Chojnacka

po rozpoznaniu w dniu 1. lipca 2014 r.

sprawy **P. B.**, obwinionego o wykroczenie z art. 96§3 kw;

na skutek apelacji wniesionej przez obwinionego P. B.,

od wyroku Sądu Rejonowego w Chełmnie z dnia 28. marca 2014 r., **sygn. akt VII W 498/13**

I. uchyła zaskarżony wyrok w całości i na podstawie art. 5§1 pkt 9 kpw umarza postępowanie;

II. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IX Ka 263/14

UZASADNIENIE

P. B. został obwiniony o to, że w dniu 2013-09-10r. jako właściciel/użytkownik pojazdu wbrew obowiązkowi nie udzielił Straży Miejskiej/Gminnej odpowiedzi na skierowane do niego pismo w dniu 2013-09-02 z zapytaniem, kto w dniu 2013-08-04 o godzinie 18:04;26 w P. DW nr 548 kierował pojazdem mechanicznym o nr rej. (...), którym to pojazdem popełniono wykroczenie w ruchu drogowym przekroczenia dozwolonej prędkości o 15 km/h

- to jest o wykroczenie z art. 96 § 3 kw (Dz.U. z 2010r. Nr 46, poz. 275 ze zmianami) w zw. z art. 78 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. PRD (t.j. Dz.U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zmianami) – niewskazanie kierującego pojazdem;

Wyrokiem z dnia 28 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Chełmnie VII Zamiejscowy Wydział Karny z siedzibą w Wąbrzeźnie, sygn. akt VII W 498/13, uznał obwinionego za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu we wniosku o ukaranie, to jest wykroczenia z art. 96 § 3 kw i za to, na podstawie art. 96 § 3 kw w zw. z art. 96 § 1 kw, wymierzył mu karę grzywny w kwocie 300 złotych.

Zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 30 złotych tytułem opłaty oraz kwotę 100 zł tytułem zryczałtowanych wydatków za postępowanie przed sądem I instancji.

Wyrok ten zaskarżył **w całości obwiniony**.

Wskazując na zaistnienie uchybienia z art. 104 § 1 pkt 7 kpsw wywodził, że zaskarżony wyrok skazujący go za popełnienie wykroczenia wydany został mimo braku skargi uprawnionego oskarżyciela publicznego z uwagi na to, że Straż Miejska w P. nie miała uprawnień ustawowych do skierowania do sądu wniosku o ukaranie go za popełnienie czynu z art. 96 § 3 kw.

Dodatkowo, odnosząc się do meritum orzeczenia, wskazał on, że nie można uznać, że w sposób zawiniony naruszył ciężący na nim obowiązek wskazania kierowcy, gdyż z uwagi na to, jak wiele osób ma dostęp do zarejestrowanego

przez fotoradar pojazdu, nie jest w stanie po takim czasie od zdarzenia wskazać, kto kierował wówczas pojazdem bez narażania się na ryzyko fałszywego oskarżenia.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, ewentualnie o jego zmianę poprzez uniewinnienie go od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Kontrolując prawidłowość rozstrzygnięcia, sąd odwoławczy doszedł do przekonania, że zaskarżony wyrok należało uchylić, a postępowanie w sprawie umorzyć. Trafnie wskazał obwiniony, że dotknięte było ono bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 104 § 1 pkt 7 kpsw z uwagi na wystąpienie negatywnej przesłanki procesowej określonej w art. 5 § 1 pkt 9 kpsw.

Uznawszy po przeprowadzeniu analizy dowodowej, że obwiniony faktycznie nie udzielił na żądanie uprawnionego organu informacji o tym, kto w dniu 4 sierpnia 2013 r. o godz. 18;04 kierował pojazdem, którego był właścicielem, sąd I instancji uznał go za winnego popełnienia wykroczenia z art. 96 § 3 kw zarzucanego mu wnioskiem o ukaranie. Analiza sprawy pod kątem warunków dopuszczalności prowadzenia postępowania wskazuje jednak, że merytoryczne orzekanie o odpowiedzialności obwinionego było w tym wypadku w ogóle niedopuszczalne.

Sąd odwoławczy nie podziela wyrażonego bez szerszego uzasadnienia przez sąd orzekający poglądu, zgodnie z którym straż miejska - która wystąpiła w przedmiotowej sprawie w charakterze oskarżyciela publicznego - została uznana za podmiot uprawniony do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie za czyn z art. 96 § 3 kw.

Sąd Okręgowy ma przy tym świadomość tego, że w kwestii tego, czy po nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 29 października 2010 roku o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 225, poz. 1466) ów podmiot - z uwagi na posiadanie uprawnienia do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie - posiada uprawnienie do złożenia wniosku o ukaranie za wykroczenie z art. 96 § 3 kw, zarówno w doktrynie, jak i judykaturze, pojawiają się dwa sprzeczne stanowiska. Trudno na chwilę obecną mówić o dominacji któregoś z nich. W ocenie sądu odwoławczego opowiedzieć się należy za poglądem, z którego wynika, że strażnicy miejscy nie posiadają uprawnienia do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie w stosunku do właściciela lub posiadacza pojazdu, co do którego nie ma pewności, że w chwili popełnienia wykroczenia był kierującym lub uczestnikiem ruchu, naruszając konkretne przepisy o ruchu drogowym.

Teza, że straż miejska może wystąpić z wnioskiem o ukaranie za wykroczenie z art. 96 § 3 kw, jeśli jego popełnienie ujawniła w trakcie prowadzonych czynności wyjaśniających, nawet nie mieszczących się w ramach prowadzonej kontroli ruchu drogowego, której granice podmiotowo-przedmiotowe wyczerpująco wyznaczają przepisy określające kompetencje straży miejskiej, nie znajduje oparcia w treści obowiązującego prawa. Na podstawie art. 17 § 3 kpsw status oskarżyciela publicznego przysługuje straży miejskiej wyłącznie w sprawach, w których ujawniła wykroczenie, działając w obszarze objętym jej ustawowymi zadaniami, tj. bezpośrednio w ramach czynności ustawowych lub w toku czynności wyjaśniających, które muszą być jednakże ściśle powiązane z uprzednimi działaniami mieszczącymi się w zakresie ustawowych zadań danego organu. Art. 17 § 3 kpsw w brzmieniu nadanym mu po 2010 roku pozwala bowiem określonym w nim podmiotom obejmować ściganiem także inne czyny ujawnione dopiero w toku czynności wyjaśniających - a nie tylko te, co do których z uwagi na ich ujawnienie prowadzi się czynności wyjaśniające - ale należące do katalogu czynów mieszczących się w zakresie kompetencji danego podmiotu i nie rozszerza tych kompetencji o uprawnienia oskarżycielskie co do wykroczeń spoza zakresu tych zadań (tak też T. Grzegorzcyk, Komentarz do art. 17 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Jeżeli straż miejska w ramach czynności wyjaśniających prowadzonych w zakresie ustawowych kompetencji ujawni inne wykroczenie, to może ona stać się oskarżycielem publicznym o ten czyn, ale tylko wtedy, gdy to naruszenie prawa łączy się z jej ustawowymi zadaniami. Przepis art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, określający zakres tych zadań, jednoznacznie wskazuje natomiast, że uprawnienia z zakresu kontroli ruchu drogowego (a więc także i uprawnienia oskarżycielskie powiązane z tą kategorią spraw) ograniczone są wyłącznie do czynności określonych w przepisach o ruchu drogowym. Z ust. 3 art. 129b ustawy prawo o ruchu drogowym wyraźnie wynika zaś, że prawo

zwracania się do posiadacza pojazdu o informację na temat tego, kto w określonym czasie i miejscu nim kierował, przysługuje straży wyłącznie „w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w ust 2 art. 129b”, a więc wobec kierującego pojazdem naruszającego zakaz ruchu w obu kierunkach, bądź inne przepisy ruchu drogowego w przypadku ujawnienia i zarejestrowania czynu przy użyciu urządzenia rejestrującego, bądź uczestnika ruchu naruszającego przepisy w enumeratywnie wymienionych kategoriach spraw.

Względ na realizację celu w postaci zwiększenia efektywności ścigania sprawców wykroczeń drogowych, na który nacisk kładą zwolennicy przeciwnego stanowiska, nie może usprawiedliwiać przyznania straży miejskiej kompetencji do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego - bez podstawy w treści aktualnie obowiązujących przepisów - w sprawach, w których chodzi o szeroko rozumiane bezpieczeństwo ruchu drogowego, nie mieszczących się w zakresie jej ustawowego działania (kompetencji do wykonywania kontroli drogowej).

Taka rozszerzająca wykładnia nie jest konieczna, by zapobiec bezkarności posiadaczy pojazdów, którzy nie podali na żądanie straży miejskiej tożsamości osoby kierującej pojazdem. W razie ujawnienia w trakcie prowadzonych czynności wykroczenia nie mieszczącego się w zakresie jej ustawowego działania straż miejska zobowiązana jest wszak przekazać zebrany w ich toku materiał uprawnionemu oskarżycielowi, jakim we wszystkich kategoriach spraw o wykroczenie jest policja. Sprawca czynu z art. 96 § 3 kw - tak, jak i innych naruszeń prawa ujawnionych w trakcie wykonywania kontroli drogowej lub w trakcie postępowania wyjaśniającego, nawet mieszczących się w kategorii naruszeń przepisów ruchu drogowego, jednakże nie objętych ustawowymi kompetencjami straży – również przy założeniu, że straży miejskiej mogą przysługiwać uprawnienia oskarżycielskie tylko w stosunku do czynów mieszczących się w zakresie ich ustawowego działania, do których wykroczenie z art. 96 § 3 kw, w obecnym brzmieniu art. 129 b ust. 2 i 3 niewątpliwie nie należy, nie uniknie zatem odpowiedzialności.

Nie da się zaprzeczyć, że przyjęta przez sąd I instancji interpretacja, przyznająca straży miejskiej status oskarżyciela publicznego również w sprawach o czyn z art. 96 § 3 kw, pozwoliłaby uprościć w takim wypadku postępowanie. Skoro organ władzy publicznej może działać wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, to niedopuszczalne jest jednak poszerzanie kompetencji straży miejskiej – w drodze rozszerzającej wykładni – o nie wynikające wprost z obowiązujących przepisów uprawnienia oskarżycielskie w sprawach o wykroczenia z art. 96 § 3 kw.

W przedmiotowej sprawie strażnicy miejscy przy użyciu urządzenia rejestracyjnego ujawnili fakt popełnienia wykroczenia, polegającego na przekroczeniu dozwolonej prędkości przez osobę kierującą pojazdem, którego właścicielem był obwiniony. Byli uprawnieni do żądania od niego wskazania, kto wówczas prowadził ów samochód. Niespełnienie przez niego obowiązku wynikającego z art. 78 ust. 4 prawa o ruchu nie dawało im jednak prawa do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie go za wykroczenie z art. 96 § 3 kk. Bez wdawania się w rozważania na temat tego, czy sąd meriti w sposób uprawniony na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego przyjął, że obwiniony w sposób zawiniony nie uczynił zadość obowiązkowi wskazania osoby kierującej pojazdem, zaskarżony wyrok, jako wydany bez skargi uprawnionego oskarżyciela - a więc w sprawie, w której orzekanie o odpowiedzialności obwinionego było niedopuszczalne - należało uchylić.

Rozpoznanie przez Sąd Rejonowy wniosku o ukaranie złożonego przez nieuprawniony organ i wydanie orzeczenia nastąpiło z naruszeniem dyspozycji art. 5 § 1 pkt 9 kpsw. Zgodnie z treścią tego przepisu brak skargi uprawnionego oskarżyciela stanowi negatywną przesłankę procesową. Uchybienie to stosownie do treści art. 104 § 1 pkt 7 kpsw stanowi bezwzględną przyczynę uchylecia orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe, sąd odwoławczy uchylił zatem w całości zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 9 kpsw umorzył postępowanie w sprawie.

O kosztach procesu orzeczono stosownie do art. 119 kpsw w zw. z art. 634 kpk w zw. art. 118 § 2 kpsw, obciążając nimi Skarb Państwa.